

BOEKBESPREKINGEN

F. J. TEMPEL. *Enkele aspecten van de huidige prothetische tandheelkunde*. Inaugurele rede. Drukkerij Rotting, Hilversum, 1964.

In zijn betoog ter gelegenheid van de officiële ambtsaanvaarding heeft de orator doen uitkomen dat in de anatomische opbouw van het gebit een subtiel biologisch evenwicht is verval, dat door het verlies van één of meer elementen kan worden verstoord, met als gevolg niet alleen functievermindering, maar ook migratie, contactverlies, standverandering en verhoogde cariësvatbaarheid. Daarentegen kunnen prothetische voorzieningen door onjuiste vormgeving (glijhindernissen) ook vaste constructies subjectief tot corpus alienum maken.

Prothetisch herstel door middel van hetzij vaste dan wel uitneembare constructies heeft derhalve rekening te houden met velerlei factoren, ten einde het (rest)gebit voor (verdere) evenwichtsverstoring te sparen en de steun- en dragende weefsels, zomede de gebitselementen, voor verval te behoeden. Het primaire doel is zowel een preventieve als een therapeutische verzorging van het gemutileerde kauworgaan.

Bij dit alles speelt de instelling van de patiënt een overheersende rol, zowel in zijn waardering voor de meerdere of mindere omvang der te treffen prothetische voorziening als ten aanzien van de eigenverzorging, waarmee de duurzaamheid staat of valt. Dit is dus een zaak van gedeelde verantwoordelijkheid, waarin het aandeel van de patiënt bij de indicatiestelling dient te worden betrokken.

Gegeven het individuele, vaak gecompliceerde, karakter der prothetische verzorging gaat de schrijver na, in hoever de prothetische tandheelkunde conform de genoemde doelstelling in de praktijk toepassing vindt. Hij stuit daarbij op de beperkte inhoud van het sociale „verstrekkingspakket”, waaraan een belangrijk deel van de prothetische voorzieningen ontbreekt, zodat de behandeling niet causaal therapeutisch kan worden gericht.

Door het feit dat de gemiddelde levensduur aanmerkelijk is gestegen, zal het aantal patiënten dat prothetische hulp behoeft, toenemen. De huidige mogelijkheden op het gebied der partiële voorziening zijn evenwel zóveel groter geworden, dat een algehele tandeloosheid in veel gevallen met behulp daarvan voor lange tijd kan worden opgeschoven zo niet vermeden.

De uitbreiding van de studiemogelijkheid in de tandheelkunde acht de schrijver een essentieel middel om de bestaande spanning tussen de behoefte aan en het aanbod van tandheelkundige hulp, ook ten aanzien van de prothetische tandheelkunde, te verminderen.

P. H. BUISMAN

J. B. VISSER. *Zorgen en mogelijkheden der gebitsbehoudkunst*. Inaugurele rede. Drukkerij Bosch N.V. Utrecht, 1964.

Gelijk uit de titel blijkt heeft de orator bij zijn officiële ambtsaanvaarding in de eerste plaats zijn blik laten weiden over de ontoereikendheden bij het streven naar gebitsbehoud tegen de continue aanvalsdruk van het tandbederf. Enerzijds zijn de tekortkomingen gelegen in de onvolkomenheid van de zg. plastische materialen die – alle vooruitgang ten spijt – in de laatste dertig jaren het conserverende terrein zijn blijven

beheersen, zonder dat hun eigenschappen anders dan gradueel voor verbetering vatbaar zijn gebleken. De meer geacheveerde methodieken hebben het door hun tijdopbod, gecompliceerdheid en hoge manipulatieve eisen slechts tot beperkte toepassing kunnen brengen. Voorts is rekening te houden met de aanspraken op gebitsbehoud uit de sociale sector, die door de grote numerieke omvang van de gerechtigden een wanverhouding in stand houdt tegenover de beschikbare mankracht, waarvoor geen oplossing aanstaande is.

De zorgen hebben eveneens betrekking op de kwetsbaarheid van de weke tandkern, waarvan het behoud der vitaliteit een deugdelijke bescherming vormt tegen infectie vanuit het wortelkanaal met de mogelijkheid van gestelscomplicaties. De pulpa is echter – als gevolg van het door cariës ontstane substantieverlies en de behandeling – blootgesteld aan indirecte prikkels, die aanzienlijke kansen op schade in zich sluiten. Deze komt evenwel niet steeds in verhoogde gevoeligheid tot uiting en is klinisch niet dan met onzekerheid omgeven ten aanzien van een behoud van de vitaliteit op lange termijn.

Het huidige tijdsgewricht, gekenmerkt door een welhaast universele vatbaarheid voor tandbederf, met daarnaast een ver voortgeschreden stelsel van sociaal-tandheelkundige voorzieningen, doet de behoefte gevoelen aan een algemeen bruikbaar vulmateriaal, beschikkend over eigenschappen van sterk uiteenlopende aard. Dit is er evenwel niet en het komt ook nog niet in zicht. In verband daarmee blijven amalgaam en silicaat in de strijd voor gebitsbehoud de voornaamste restauratieve materialen vormen. Kunsttharsen hebben, alle verwachtingen ten spijt, tot nog toe geen onaantastbare plaats kunnen veroveren.

Schrijver's conclusie is dan ook dat van een essentiële vooruitgang in behandelingswijze en toegepaste materialen relatief weinig sprake is.

Daarbij komt dat ondanks alle propaganda de eigen profylaxe door middel van gebitsreiniging en inperking van de ongeremde snoeplust onvoldoende steun aan het effect van de conserverende behandeling verleent. De zorgen zijn dus velerlei en betreffen alle geledingen van onze samenleving.

Als lichtende mogelijkheid tot tegenwicht ziet de schrijver het toekomstige effect van de fluoridering, zowel in de vorm van verhoogde weerstand van het glazuur als in een remmende werking op de activiteit van de zuurvormende micro-organismen van de mondflora. Een effect dat zich niet uitsluitend beperkt tot de jeugd, doch dat ook op latere leeftijd nog in stand blijft.

En dan is er ten slotte nog de verruiming van de mogelijkheid tot opleiding van tandartsen, waarvan deze oratie een uitvloeisel is.

P. H. BUISMAN

Deutscher Zahnärzte Kalender 1965 onder redactie van Prof. Dr. E. HARNDT. Uitgave: Carl Hanser Verlag München. Met 93 afb., 320 blz. Prijs: geb. DM. 24.–.

In de van ouds bekende samenstelling, uitvoering en verschijning is thans de 24e jaargang aan de welhaast klassiek geworden reeks „almanakken” met wetenschappelijke en ook voor andersoortige raadpleging bestemde inhoud, toegevoegd. Ook nu weer wordt een bijdrage geleverd tot de onderscheidene gebieden der tandheelkunde waarvan bestudering tot aanvulling van kennis of verbetering van inzicht kan bijdragen. De auteurs zijn experts op het door hen behandelde terrein.

De rij wordt geopend met een belangwekkende beschouwing van Prof. R. RITTER

over de morele en (vooral in Duitsland) juridische plicht van de tandarts om de patiënt vooraf in te lichten over aard en mogelijke gevolgen van meer ingrijpende behandelingen. Dr. E. KÖRBER geeft een overzicht van de nabehandeling en controle van prothetisch behandelde patiënten. Een kritische beschouwing van Dr. R. HARNDT betreft zich op de oorzaken en vermindering van mislukkingen bij de vitale amputatie, terwijl Prof. A. KRÖNCKE een overzicht geeft van nieuwe en oude behandelingsmethoden bij de marginale parodontitis, alias parodontose.

De tot nu toe blijkbaar nog weinig bemoedigende ervaringen met de chemotherapie van maligne mond- en kaaktumoren worden in hun wezen toegelicht door Dr. G. KNOLLE; voorts is de differentiële indicatiestelling inzake chirurgische en kaakorthopedische behandeling van dysgnathieën het gemeenschappelijk thema van Prof. H. BRÜCKL en Prof. E. REICHENBACH.

Het laatste wetenschappelijke onderwerp, van de hand van Dr. D. HERRMANN, heeft betrekking op de invloed van de vrouwelijke geslachtshormonen op de mondholte en in welke mate de tandarts bij zijn behandeling hiermee rekening dient te houden. De reeks wordt afgesloten met een verhandeling van Dr. E. SONNABEND over de betekenis van bitewing x-foto's voor de controle van de interproximale ruimten op initiële pathologische ontwikkelingen.

Op het gebied van de techniek geeft Dr. F. SELBACH antwoord op velerlei labor-technische vragen die niet alle door nieuwigheid of oorspronkelijkheid worden gekenmerkt. Daarnaast behandelt Dr. K. EICHNER het klinische gedrag van verschillende tandheelkundige materialen waaronder het (gemakkelijk te verwerken maar) onbevredigende korrelige cohesieve „Karat-Pure” goud. Wie ten slotte wil weten wat er in het afgelopen jaar aan nieuws op de dental markt is gelanceerd vindt in Dr. F. MÜNCH als van ouds een goed geïnformeerde gids.

Tandheelkundige geneesmiddelen, alfabetisch gerangschikt; tabellen op velerlei gegevens betrekking hebbend en vaste rubrieken voor Duitse collega's van speciaal belang, completeren de veelzijdige inhoud. Een ook voor anderen nuttige bron van voorlichting is vervat in een beschouwing van Dr. W. HIELSCHER inzake de nagestreefde harmonisatie van de tandheelkundige opleidingen en gelijkwaardigheid der tandartsdiploma's in E.E.G.-verband. Summa summarum: ook deze Zahnärzte-Kalender biedt aanmerkelijk meer dan elck wat wils.

P. H. BUISMAN